

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: א. בגרות לנבחני משנה
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ג, 2013
מספר השאלון: 175,034204

א ז ר חות

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	-	(14x1)	-	14	נקודות
פרק שני	-	(9x3) + (13x1)	-	40	נקודות
פרק שלישי	-	(12x2)	-	24	נקודות
פרק רביעי	-	(11x2)	-	22	נקודות
סה"כ	-		-	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

אזרחות, קיץ תשע"ג, מס' 034204, 175

- 2 -

השאלות

פרק ראשון (14 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

1. חברות תעופה המפעילות טיסות לאנגליה מחויבות על פי החוק במדינה זו להטיס בעלי חיים בתא המטען של המטוס, ולאסור על בעליהם להכניסם למחלקת הנוסעים. במטוס שעמד לטוס לאנגליה התגלתה נוסעת שלא נשמעה להוראות האלה והבריחה כלבלב למחלקת הנוסעים. הנוסעת טענה כי במעשה שעשתה היא ביקשה למחות נגד החוק ולהעביר מסר שבעלי חיים, ובפרט כלבים, סובלים כאשר הם שוהים בתא המטען החשוך, הרחק מבעליהם. כשהתגלה הדבר עוכבה הטיסה במשך כשעתיים, עד שהורדו הנוסעת והכלבלב מהמטוס. בזמן ההמתנה דרשו נוסעים מבוהלים לצאת מהמטוס, מכיוון שחששו שהכלבלב נגוע במחלה המזיקה לבני אדם, אולם חברת התעופה לא נענתה לדרישת הנוסעים.

א. ציין והצג את סוג **העבריינות הפלילית** שבא לידי ביטוי במעשה של הנוסעת.

הסבר כיצד סוג עבריינות זה בא לידי ביטוי בקטע.

ב. ציין והצג **זכות טבעית** (זכות יסוד) של הנוסעים שנפגעה.

הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

2. הספרייה הלאומית של ישראל היא גוף ציבורי שתפקידו מוגדרים בחוק. התפקיד המרכזי של הספרייה הוא איסוף ושימור של מסמכים הקשורים למורשת העם היהודי ולמנהגיו לאורך הדורות. הדבר נועד בעיקר לחיזוק הקשר בין העם היהודי למדינת ישראל. כך, למשל, רכשה הספרייה בכספי המדינה כתבי יד יהודיים עתיקים שהתגלו באפגניסטן, ובהם כתבי יד של רבנים ומסמכים החושפים לראשונה את אורח החיים של היהודים באפגניסטן בתקופות קדומות. כל מי שמעוניין רשאי לעיין ללא תשלום במסמכים אלה הנמצאים בספרייה. כמו כן אפשר לעיין בהם ובמסמכים אחרים, גם כאלה העוסקים במוסדות המדינה, באמצעות פנייה לאתר האינטרנט של הספרייה הנגיש לכול.

א. ציין והצג את סוג ה**לאומיות** שבא לידי ביטוי בתפקידה המרכזי של הספרייה הלאומית.

הסבר כיצד סוג זה של לאומיות בא לידי ביטוי בקטע.

ב. ציין והצג **זכות** שאדם הפונה לספרייה ונעזר בשירותיה מממש.

הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

/המשך בעמוד 3/

אזרחות, קיץ תשע"ג, מס' 175,034204

- 3 -

פרק שני (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות:
על שלוש מהשאלות 7-3 (לכל שאלה – 9 נקודות)
ועל אחת מהשאלות 9-8 (לשאלה – 13 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 7-3 (כתוב לפחות 2-3 משפטים בכל תשובה).

3. הצג את עקרון הפלורליזם.

4. הצג את המושג נציב תלונות הציבור בישראל.

5. הצג שני תנאים לקבלת אזרחות על פי חוק האזרחות בישראל.

6. הצג את המושג אחריות ממשלתית משותפת.

7. הצג את המושג אפליה פסולה.

ענה על אחת מהשאלות 9-8.

8. הצג את המובן המהותי של הדמוקרטיה.

הסבר כיצד בהכרזת העצמאות של ישראל בא לידי ביטוי המובן המהותי של הדמוקרטיה.

9. הצג את עקרון הפרדת הרשויות.

הסבר כיצד השימוש בשאילתה תורם לקיום עקרון הפרדת הרשויות בישראל.

/המשך בעמוד 4/

אזרחות, קיץ תשע"ג, מס' 175,034204

- 4 -

פרק שלישי (24 נקודות)

בפרק זה שני קטעים. אם למדת את הנושאים באשכול א (הרחבה בנושא מדינת ישראל כמדינה יהודית), קרא את קטע 1, וענה על שתיים מהשאלות הקשורות אליו. אם למדת את הנושאים באשכול ב (הרחבה בנושא פוליטיקה וממשל בישראל), קרא את קטע 2 (בעמוד 5), וענה על שתיים מהשאלות הקשורות אליו.

קטע 1

אני אזרחית מדינת ישראל, והצבעתי בכל מערכת בחירות מיום שהגעתי לגיל שיכולתי לממש את זכותי. אמשך להצביע בכל מערכת בחירות שתהיה בישראל, כי זה מה שעושים אזרחים במדינה דמוקרטית. אני מצביעה תמיד בעד מפלגה שמייצגת אותי ושהמצע שלה מתאים להשקפת עולמי. על פי השקפתי, על המדינה להפריד בין דת למדינה ולא לערב ענייני דת במרחב הציבורי. לפיכך מדינת ישראל צריכה, לדעתי, לשנות את המצב הקיים ולאפשר לתחבורה הציבורית, לדוגמה – רכבת ישראל, לפעול בשבת. כמו כן, אני סבורה שעל הכנסת לחוקק חוק שיאפשר להכיר גם בנישואים הנערכים שלא על פי ההלכה היהודית. לכן בחרתי בבחירות האחרונות במפלגה שהתחייבה במצע שלה לפעול בכנסת להשגת יעדים אלה.

השכנים שלי, לעומת זאת, תמכו בבחירות האחרונות במפלגה שקבעה במצע שלה כי לימוד תורה ושמירת מצוות הם ערכים חשובים ביותר, וכך גם השירות בצבא, שמבטא את תהליך חזרתו של העם היהודי לארץ ישראל. הם מקווים שהמפלגה שהצביעו לה תיישם את המצע שלה ותפעל לחקיקה שתגדיר כללים שוויוניים בנוגע לשירות צבאי או אזרחי. נוסף על כך הם מצפים שנציגי המפלגה בכנסת יתנגדו לשינוי חוקים הנוגעים למרחב הציבורי במדינת ישראל, כמו חוק איסור גידול חזיר. חשוב לדעתי שכל אזרח יפעיל שיקול דעת ויבחר במפלגה שתפעל בכנסת להשגת מרב האינטרסים שלו. כך הוא יממש את חובתו ואת זכותו להצביע, ויחזק את הדמוקרטיה בישראל.

(מעובד על פי הארץ, 25/12/12)

ענה על שתיים מהשאלות 10-12 (לכל שאלה – 12 נקודות).

שים לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג), עליך לענות על פי מה שלמדת, ולא על פי הקטע.

10. הצג את עקרון שלטון העם.

הסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

11. הצג את המושג הסדר הסטטוס־קוו בישראל.

הסבר את העמדה של כותבת הקטע בנוגע להסדר הסטטוס־קוו.

12. הצג את הגישה מדינה דתית־לאומית בנוגע לאופייה הרצוי של מדינת ישראל.

הסבר את העמדה בקטע שתומכת בגישה זו.

/המשך בעמוד 5/

אזרחות, קיץ תשע"ג, מס' 034204, 175

- 5 -

אם למדת את הנושאים באשכול ב (הרחבה בנושא פוליטיקה וממשל בישראל), קרא את קטע 2, וענה על שתיים מהשאלות הקשורות אליו.

קטע 2

הציבור בישראל מעוניין לקדם יעדים שונים, כמו שיפור מצבו הכלכלי, פתרון בעיית האבטלה, קידום שוויון זכויות וצמצום פערים בין קבוצות שונות בחברה. לדעתי, אחת הדרכים להשגת יעדים אלה היא השתתפות פעילה של האזרחים בבחירות ובחיים הפוליטיים. ההצבעה בבחירות לכנסת היא כלי שבאמצעותו יכולים הבוחרים להביא לשינוי במצבם בכל תחומי החיים ולהשתתף בתהליך קבלת ההחלטות במדינה. המפלגות שנבחרו לכנסת צריכות להעמיד בראש סדר העדיפויות שלהן את הצרכים והרצונות של בוחריהן ולשתף פעולה עם כלל הסייעות בכנסת. יש הטוענים שמעמדן של המפלגות בישראל נחלש, כמו במשטרים דמוקרטיים בכלל. כך, למשל, אזרחים רבים אינם מממשים את זכותם לבחור מכיוון שהם חשים שחברי הכנסת אינם פועלים למענם. אזרחים אלה פונים לבקש עזרה מעמותות וארגונים שאינם מעוניינים להיבחר לכנסת. עמותות אלה פועלות מיוזמתן כדי להשפיע על מוסדות השלטון לקדם מדיניות שתביא להגדלת התקציבים המיועדים לחינוך וליצירת מקומות תעסוקה. אני סבור שאין להסתפק בפעילות של העמותות. לכן אני קורא לכל המפלגות לכלול במצע הבחירות שלהן נושאים חברתיים וכלכליים, ולהציג באמצעי התקשורת, בעיקר בתקופת בחירות, את פעילותן בכנסת למען הציבור. כמו כן, אני קורא להן להציג יוזמות עתידיות לשיפור איכות החיים של בוחריהן. אני בטוח שצעדים אלה יתרמו לקידום האינטרסים של כלל הציבור בישראל.

(מעובד על פי הארץ, 9/11/12)

ענה על שתיים מהשאלות 13-15 (לכל שאלה – 12 נקודות).

שים לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג), עליך לענות על פי מה שלמדת, ולא על פי הקטע.

13. הצג את עקרון שלטון העם.

הסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

14. הצג את המושג קבוצות אינטרס.

הסבר כיצד מושג זה בא לידי ביטוי בקטע.

15. הצג את תפקיד התקשורת בתעמולת הבחירות.

הסבר את הטענה של כותב הקטע בנוגע לשימוש בתפקיד זה של התקשורת על ידי המפלגות.

פרק רביעי (22 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 16-19 (לכל שאלה – 11 נקודות).

16. נשיא מדינת ישראל קיבל את המלצתו של שר המשפטים והחליט לקצר את עונשה של אישה שנדונה לשמונה חודשי מאסר בפועל. לאחר שהאישה ריצתה חודשיים מתקופת מאסרה בכלא החליף הנשיא את שאר תקופת המאסר שלה בעבודות שירות.

— ציין והצג את **הסמכות** שבשמה פעל **נשיא המדינה**.

הסבר כיצד סמכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

17. אוניברסיטה בארצות-הברית קיימה חקירה משמעתית על מקרה של העתקה. בעיצומה של החקירה פורסם המקרה באמצעי התקשורת. בעקבות זאת פנתה הנהלת האוניברסיטה למשטרה בבקשה לחקור מי הדליף את פרטי המקרה. היא אפשרה לשוטרים לעיין בחשאי בדואר האלקטרוני של עובדי אוניברסיטה שהיו חשודים בהדלפה.

העובדים ידעו על פעולת המשטרה רק לאחר מעשה, והם טענו שאסור היה למשטרה לעיין בדואר האלקטרוני ללא ידיעתם ומבלי שיכלו לפנות לקבלת סיוע משפטי.

— ציין והצג **זכות** של העובדים שנפגעה לטענתם.

הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

18. עיריית חיפה החליטה לערוך תחרות של סרטים שעוסקים באיכות הסביבה. במסגרת תחרות זו היא תעניק לתלמידים פרס על הפקת הסרט הטוב ביותר בנושא זה. השם שנבחר לתחרות היה "האוסקר הירוק".

לאקדמיה האמריקנית לקולנוע נודע עניין זה, והיא פנתה לעיריית חיפה בדרישה שלא להשתמש בשם "אוסקר", בטענה ששם זה הוא סימן רשום וסמל מסחרי שלה. העירייה קיבלה את הדרישה והחליטה לשנות את שם התחרות.

— ציין והצג את **הזכות** שעליה ביקשה להגן האקדמיה האמריקנית לקולנוע.

הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

אזרחות, קיץ תשע"ג, מס' 175,034204

- 7 -

19. מדינת ישראל מממנת חיסונים נגד מחלות מידבקות לכל ילד, אך מסיבות שונות לא כל ההורים מחסנים את ילדיהם.
- יש הטוענים שהמדינה צריכה לחייב בחוק כל הורה לחסן את ילדיו, ויש המתנגדים לכך. הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים התומכים בעמדתך ומתבססים על מושגים מתחום האזרחות.
- בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:
- א. **טענה** – הצגת עמדתך בעניין באופן ברור.
- ב. **הנמקה** – הצגת שני נימוקים שבעזרתם אתה מבסס את טענתך על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך